

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

An quae fiunt Fato, fiant necessariò. Cap. 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

respōdeo, id posse intelligi dupliciter: primò, quā absolutè p̄ diuinā, p̄ uidentia constitutū sit, ut res ita fiat: & hoc non est dicendū: nā inquit Plato in Timæo, opificē ostendisse animis vniuersi naturam, legesq; fatales edixisse, ut mox culpa eligētis esset. Altero modo intelligi potest, omnia esse sub diuina prouidentia: quatenus omnia, vel ita fieri per eā statuitur, vel ita fieri permittitur: & in hac significatione, nil eā subterfugit. Demum nil eam subterfugit, ratione initiorum contingentia; quæ per diuinam prouidentiam constituta, & ordinata esse dicuntur. Ad alteram rationem, dum dicebatur omnia pendere ex serie, & ordine causarum, solutio patet ex dictis: omnia enim ex eis pendent; vel ratione constitutionis principiorum contingentia, sunt enim contingentia principia per diuinam prouidentiam ordinata; vel ratione permissionis, ut dictum est. Hac de re Aristoteles non dissentit à Platone; nam pariter Aristoteles ferè omnia per naturam fieri affirmat: non tamen omnia, sed nonnulla asserit fieri non fato, ut in quinto Physic. 57. pariter nonnulla liberè ab homine fieri, ut in libris de Moribus manifestauit.

An quæ fiunt fato, fiant necessariò.

CAP. VI.

Atum frequenter à Platone cum necessitate esse coniunctum manifestatur. Nam mūdi anima, ad quam præfertim pertinet fatum, nuncupatur

Dea necessitatis: insuper in 12. de Legibus, decreta fati lignis ad ignem contortis dicuntur similia, vt indicetur secus disponi non posse: fufus quoque Deæ necessitatis dicitur ex adamante constare, vt id ipsum manifestetur; & iurè quidē, nam fatum dicitur, quasi Dei mandatum, & ineuitabile aliquid: propterea Homerus in 6. Iliad. cecinit:

*Non est, qui fixas Parcarum auertere leges
Effugere aut possit.*

Et Seneca in Tragœd.

Primusq; dies dedit extremum.

Et Manilius in 4. Astrologicorum.

*Fata regunt orbem, certa sunt omnia lege,
Longaq; per certos signantur tempora cursus,
Nascentes morimur, finisq; ab origine pendet.*

Huiusmodi sententiis referti sunt libri poetarum. Videtur itaque dicendum, fatum inferre rebus necessitatē; & iure profectò: quid enim primis causis obistere, ordiniq; prouidentiae aduersari valet? Sic natura in suo operandi modo necessitatem quandam dicitur habere coniunctam. Profectò nedum lumine veritatis illustrati, verum etiam sententiae Platonis addicti, asserere debemus, nequam omnia necessariò fieri; nec etiam quae fato fiunt, semper necessitatem includere. Diuina enim prouidentia, & fato cõstitutum est, ne vniuersum aliquo suæ integritatis gradu esset destitutum, vt in eo principia contingentiae inueniantur: quæ duo sunt: vnum, huma-
na

na libertas; alterū, materiæ indifferentia: primum est principium magis efficiens; alterum verò solūm recipiens, & patiens. Et propterea, quamuis ratione sui communis sit aliquid necessarium; quia est necesse pro mundi plenitudine, vt in eo contingentia inueniantur: at tamen respiciendo ad singula, quæ efficiuntur, multa eorum necessitate carent. Propterea rectè Ptolemæus in quadripartito asseruit, effecta à Deo in cœlestia, & à cœlestibus inter se, indissolubili quadam serie proficisci; sed à cœlestibus in inferiora non semper ineuitabiliter, & ordine cœlitus inchoato produci; permutari enim & impediri posse, tū naturis inferioribus aliquando repugnantibus, tum arte simul, atque consilio. Sic itaque non omnia necessariò eueniunt, vt perperam existimarūt Stoici; sed in rebus locum habet cōtingentia: tum quia non omnia fiunt fato, vt patuit: tum insuper, quia nonnulla eorum, quæ fiunt fato, potuissent impediri, & secūs fieri; vt nonnulla Naturæ, hominisque opera. Propterea rectè enunciauit Plato in 10. de R.P. virtutem esse immobilem, & liberam; eligentis esse culpam; Deum verò esse extra culpam. Hinc quoque anima, ex Platonis sententia, & supra fatum, & in fato, & sub fato consideratur. Supra fatum est, vt erecta supra se, cum mente cōiungitur: In fato est, vt in se considerata, menti subiicitur, & fatalis ordinis est fundamentum: Demum anima est sub fato, quatenus aliqua ex

parte subiicitur corpori, & insequitur propensiones à corporis temperamento prodeuntes. Insuper, admirabilius est, quòd nedum hominis anima, verùm quoque ea brutorum, valet nonnunquam subterfugere fatum; vt rectè etiam Simpl. in Epictetum considerauit: veluti, dum animalia fera, studio, & disciplina, mitescunt; domantur equi; lupi redduntur cures; quæ animalia ita constituta, non insequuntur naturalem suam propensionem; & propterea hæc non fato operantur, sed arte quadam, & disciplina. Quòd si id conuenit feris; longè magis conueniet homini, qui magis est disciplinabilis. Hæc tamen est differentia inter hominem, & feras; quia homo virtute propria, & munere suæ rationis id efficit; fere autem id faciunt per curam ab homine adhibitam: veluti etiam, dum plantæ ex syluestribus redduntur domesticæ; id sola hominis cura, arte, & diligentia perficitur. Ad rationes, quibus ostendebatur omnia, quæ fato fiunt, necessariò fieri, non est difficilè respondere. Nam anima mundi nuncupatur Dea necessitatis; non quia singula ab ea pendentia, necessaria sint; sed quoniam operatur vbiq; eodem modo, cum quadam naturæ necessitate, sibi à superno principio iniuncta: Insuper, quoniam omnia in suo conuenienti ordine à suo officio constituto conseruat; neq; permittit quicquam leges illius adeò transgredi, quin mox regrediatur in leges; & ea transgressio, in exiguis

guis est particulis, non in toto: immò ea transgressio in illis particulis, est cum conseruatione ordinis: quoniam ex propria natura, & cōditiōne sunt tales, vt secus se habere possint. Sic fati decreta sunt similia lignis ad ignē contortis, & fusus ex adamante cōstat: ac demum feruatur ordo, & lex à Deo imposta: quia, vel proximè, vel remotè omnia subiiciuntur fato, & relabuntur in fatum. Quæ autem à Poetis dicuntur, non omni ex parte approbanda sunt; sed quatenus veritati, & rationi sunt consentanea: Ideo Plato in sua R.P. ex dictis Poetarum, nonnulla approbanda, alia penitus reicienda ostendit. Qua de re Arist. à Platone non dissentiens, in rebus contingentiam concedit.

De Parcis.

CAP. VII.

ANima mundi, quæ Dea necessitatis nuncupata est, etiam conuenienti metaphora, mater humanarū conditionum, humanarumq; sortium dicta est; & iure quidem: nam ab ea, per conuenientia media sortes mundanæ in exitum perducuntur. Siceius tres numerantur filia ex Demogorgone nata, quæ vulgò Parcæ nuncupantur. Dicuntur Parcæ, vel à contrario sensu, quia nemini parcant, vt est communis sententia; vel potiùs, vt ego censeo, quia cū nemo sit sua sorte contentus, Parcæ, hoc est Aua-